

Kaveriksi kotiin

Kiertävä perhehoitaja auttaa ikääntyneitä elämään omassa kodissa mahdollisimman pitkään ja samalla syntyä säästöjä.

Pitkä punainen kuminauha sen kertoo. On jumpan aika.

[Risto Seila](#), 76, siirtyy nojatuolista kovalle tuolille. [Sari Ripatti](#) antaa hänelle kuminauhan päät ja menee itse seisomaan nauhan toiseen toiseen päähän.

Yksi–kaksi–kolme.

Ripatti laskee, ja Seila vetää tahdissa kuminauhaa itseään kohti.

Ripatti on kiertävä perhehoitaja Mikkelissä.

Kiertävä perhehoitaja käy ikäihmisten kodeissa ja auttaa heitä selviytymään arjessaan. Käynnit kestävät tunteja, selvästi kauemmin kuin kotihoidon käynnit.

Vanhusten koteihin tuotava perhehoito on Suomessa melko uutta. Sitä on tehty pisimpään, vuodesta 2017, Ripatin kotimaakunnassa Etelä-Savossa. Nyt sitä toteutetaan tai aloillaan jo kaikilla hyvinvointialueilla.

Sari Ripatti jumppauttaa Risto Seilaa, sillä tämän on vaikea liikkua. Seilan omaishoitajana toimii ex-puoliso [Leena Seila](#), 74. Mutta hän ei tahdo saada miestä kuntoilemaan.

Ripatin kanssa Risto jumppaa ja ulkoilee mielellään. Tuloksiakin näkyy.

Näin ylläpidetään ikäihmisen toimintakykyä. Jotta hän pystyisi elämään omassa kodissa oman näköistä arkea mahdollisimman pitkään.

Ripatti aloitti käynnit Seilan luona viime syksynä. Tuolloin mies istui pyörätuolissa. Hän tarvitsi apua tuolista ylös nousemiseen ja muutaman askeleen ottamiseen.

Nyt puolen vuoden jälkeen Seila nousee omin avuin tuolista ja jaksaa kävellä pidemmästi. Pyörätuoli on vaihtunut rollaattoriin.

Kuntoutumisessa Seilaa motivoi etenkin ensi syksyksi suunniteltu etelänmatka.

Vuosi sitten Risto Seila ja Leena Seila viettivät ystäväporukan kanssa kolmisen viikkoa Espanjassa. Risto liikkui siellä pyörätuolin avulla. Tulevana syksynä he aikovat samanlaiselle matkalle.

”Nyt ei tarvita pyörätuolia”, Risto Seila vakuuttaa

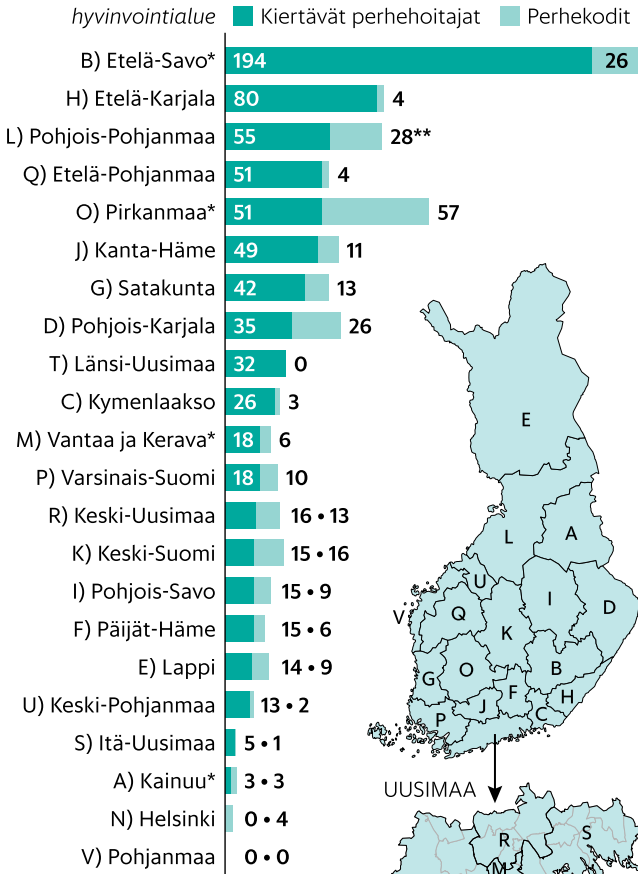
Sari Ripatti on toiminut kiertävänä perhehoitajana yhdeksän vuotta. Hän käy samojen asiakkaiden luona viikoittain.

Kiertävän perhehoitajan apu on yhdessä puuhastelua ikääntyneen kanssa. Se voi olla vaikka kaupassa käyntiä, ruuan laittoa ja ulkoilua. Tai pyykkien ripustamista ja tutussa harrastuksessa käymistä.

Näin ylläpidetään ikäihmisen toimintakykyä. Jotta hän pystyisi elämään omassa kodissa oman näköistä arkea mahdollisimman pitkään.

Kiertävien perhehoitajien määrä hyvinvointialueittain

Kiertävät perhehoitajat ja perhekodit, luvut ovat vuodelta 2024

*Alueella on lisäksi päivystyksellistä perhehoitoa.

**Lisäksi on 38 perhekotia, joissa hoidetaan iäkkäitä ja vammaisia.

Koonnut: Minna Pölkki / HS, grafiikka: Minttu Linjala / HS, lähde: THL

Ikääntyneiden kiertävä perhehoito on lisääntynyt hyvinvointialueilla. Tämä selviää Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) helmikuussa julkaisemasta selvityksestä.

Vuonna 2024 kiertävä perhehoitaja auttoi noin 2 100 ikäihmistä. Määrä on lähes kaksinkertaistunut muutamassa vuodessa.

Palvelu suunniteltiin aluksi omaishoitoperheiden tarpeisiin, kertoo omais- ja perhehoidon koordinaattori [Sarianna Maaranen](#) Etelä-Savon hyvinvointialueelta. Omaishoitajan vapaiden ajaksi tarvittiin myös kotiin tulevaa hoivaa.

Nykyään asiakkaista noin puolet on omaishoitoperheitä, puolet yksin asuvia vanhuksia, Maaranen kertoo.

Sellaisia kuten [Elvi Honkanen](#), 93. Sari Ripatti käy Honkasen luona kerran viikossa. Silloin he tekevät yhdessä asioita, joita Honkanen haluaa. Ja on samalla juttuseurana.

”Yleensä käymme kaupassa. Ja kun sieltä tullaan, hän imuroi ja minä laitan sillä aikaa kahvin. Ja sitten jutellaan”, Honkanen kertoo.

HL:n selvityksen mukaan hyvinvointialueet arvioivat, että kiertävä perhehoito on vähentänyt kotihoidon, hälytysten ja päivystyksen sekä tukipalveluiden käyttöä.

Kiertävä perhehoito kiinnostaa myös siksi, koska se tuo säästöjä vanhustalveluiden kuluihin. Se on vanhusten kotihoitoa ja palveluasumista halvempaa toteuttaa. Sillä voidaan siirtää kotihoidon tai laitoshoidon tarvetta myöhemmäksi. Tai niitä ei tarvita ollenkaan.

Kiertävän perhehoidon leviäminen ei ole kuitenkaan tapahtunut mutkattomasti, huomauttaa Perhehoitoliiton kehittämispäällikkö [Sanna Kosonen](#).

Joillakin hyvinvointialueilla palvelun ajoittaminen vanhuksille on pielessä. Kososen mukaan kiertävä perhehoito toimii parhaiten ja on tehokkainta silloin, kun sitä annetaan ikäihmisille riittävän ajoissa, ennaltaehkäisevästi.

Sen tulisi olla ensimmäinen tukimuoto, Kosonen sanoo. Silloin toimintakykyä pystytään ylläpitämään parhaiten.

Hän harmittelee, että nyt osa hyvinvointialueista osoittaa sitä pikemminkin kotona asumisen loppupäähän. Lisätueksi, kun kotihoidon käynnit eivät enää riitä.

Säästöpaineeetkin uhkaavat. Kososen mukaan eräällä hyvinvointialueella useat perhehoitajat kertovat lopettavansa, koska palkkioita on leikattu.

”Tai aikataulut vedetään niin tiukille, ettei perhehoitajuuden idea enää toimi”, Kosonen sanoo.

ikkeliläisessä kerrostalokaksiossa [Kaija](#), 73, avaa oven Sari Ripatille. Hän asuu yksin kissansa kanssa.

On vasta aamu, mutta Kaija on jo ehtinyt käydä ulkona. Hän kertoo piipahtaneensa lähistöllä asuvan tyttärensä luona.

Vaikka aamulenkki virkistää, läheiset ovat huolissaan omatoimisista ulkoiluista. Kaija on joskus eksynyt.

Nytkin Kaijan tytär kyselee Ripatilta tekstiviestillä, että onhan äiti palannut turvallisesti kotiin.

Kaija sairastaa muistisairautta. Sairauden vuoksi hän ei esiinny jutussa koko nimellään eikä kasvoillaan.

Kaijalla on kotona apuvälineitä, ja kotihoito käy hänen luonaan kolme kertaa päivässä. Ripatti on käynyt hänen luonaan kerran viikossa parin vuoden ajan.

Käynnit alkavat aina aamiaisen laitolla yhdessä. Ulkoilulla kaksikko kävelee aina saman lenkin kerrostalonaapuruston ympäri.

Tuolijumpan jälkeen Ripatti alkaa tehdä lähtöä. Se harmittaa Kaijaa. Hän pitäisi tutun perhehoitajan luonaan pidempäänkin.

”Minä vielä hommaan jonkun koukun, jolla saan sinun kinttuun kiinni”, hän vitsailee.

Vili-kissa jää pitämään seuraa emännälleen.